

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فایل نوشتاری دوره اصول تذکر به خانواده و بستگان

" **کانون مهر ورزی** " استاد علی تقوی

جلسه ششم: استفتائات

استفتائات جدید انجام شده درباره امر به معروف و نهی از منکر با محوریت خانواده

سوال: آیا کسی که خودش به معروفی عمل نمی کند و مرتکب گناه می شود، حق دارد دیگران را امر و نهی کند؟

پاسخ: همه مراجع تقلید بلا استثنا فرمودند که بله، بر او هم واجب است که با تحقیق شرایط، امر به معروف و نهی از منکر کند

البته باید بداند که

اگر بخواهد سُخْشِ بهتر در قلب دیگران جای بگیرد و تاثیر بیشتر بگذارد،

با عامل بودن خودش در واقع تاثیر زبانش هم بیشتر می شود

اما اینکه خودش عمل نمی کند یا ناقص عمل می کند،

دلیلی برای ترک امر به معروف و نهی از منکر نیست

آدرس این استفتاء نزد مراجع مختلف:

این مسئله را امام راحل عظیم الشان در تحریر الوسیله، جلد ۱، بحث امر به معروف و نهی از منکر
اشاره فرمودند

استفتاء حضرت آیت الله وحید، آیت الله تبریزی، آیت الله سیستانی

در کتاب منهاج الصالحین، جلد ۱، مسئله ۱۲۷۲ و ۱۲۷۵ آمده

استفتاء حضرت آیت الله صافی در کتاب جامع الاحکام، جلد ۲، سوال ۱۴۵۸

و استفتاء حضرت آیات عظام بهجت، نوری همدانی، مکارم و فاضل لنکرانی در رساله ی

دانشجویی اثر آقای سید مجتبی حسینی گردآوری شده

سوال دوم و استفتاء دومی که خیلی از عزیزان هم پرسیدن و لازم هست که این استفتاء قرائت بشه
این هست که

سوال: اگر نهی از منکر باعث نگاه به زنان بی مولات و آرایش کرده باشه، آیا باز هم نهی از منکر

واجبه؟

پاسخ: همه مراجع فرمودند که اولاً نهی از منکر ملازم با نگاه کردن خیره خیره به زن نامحرم

نیست، ثانیاً نگاه های قهری و اتفاقی و لحظه ای اشکال ندارد

آدرس این استفتاء نزد مراجع مختلف:

حضرت آیت الله مکارم در استفتائاتشون، جلد ۲، سوال ۱۳۷۸

استفتاء حضرات آیات عظام بهجت، امام راحل، فاضل لنکرانی، وحید، سیستانی، نوری همدانی و

صافی گلپایگانی در رساله دانشجویی آمده

حضرت امام خامنه ای در اجوبه الاستفتائات سوال ۱۰۸۵ و ۱۰۶۷

آیت الله تبریزی رحمه الله علیه در کتاب استفتائات سوال ۱۵۸۵ و ۹۷۴

پس بدونیم عزیزان اینکه بعضیا میگویند آقا ما به زن های بدحجاب تذکر نمی دیم

که یک وقت نگاهمون به اون ها نیافته،

این در واقع استدلال غلطی هست

و این ها می خوان فرار بکنن از امر به معروف و نهی از منکر

اولاً اون نگاه اول که عمدی نیست و شما دنبال مورد و گناه که نمی گردید،

ثانیاً یک لحظه نگاهت افتاد سرت رو میندازی پایین و تذکرت رو میدی

همین طور خانم ها به آقایون، دنبال گناه نمی گردن

ولی وقتی مطلع و آگاه شدن از گناه یک آقای،

خانم ها هم موظف هستند که تذکر بدن

تَجَسُّس نمی کنیم اما اگر از گناهی مطلع شدیم،

وظیفه داریم در عین حال که خودمون رو از گناه مراقبت می کنیم

به دیگران هم تذکر بدیم

سوال: اگر برادر یا سایر نزدیکان فرد به وظایف دینی شان عمل نکنند (مثلاً به خمس و روزه و نماز و این ها خیلی مُقید نباشند) به تذکرات ما هم گوش ندهند، آیا می شود رفت و آمد با اون ها را قطع کرد؟

پاسخ: همه مراجع بجز امام راحل عظیم الشان فرمودند که خیر، نمی تواند به این بهانه صلّه رَحِم را ترک کند، مگر آنکه قطع رابطه، آن هم بطور موقت، باعث تأثیر و بیداری او گردد یعنی می فرمایند اگر یک چند روزی نری و نیای و یک قطع رابطه کوتاه مدت و موقتی ای باشد از باب نهی از منکر، لازم است

آدرس این استفتاء نزد مراجع مختلف:

حضرت آیت الله صافی، کتاب جامع الاحکام، جلد ۲، سوال ۴۸۰ و ۴۸۱

حضرت آقای فاضل لنکرانی رحمه الله علیه، جامع المسائل، جلد ۱، سوال ۹۴۰ و ۹۴۱

اجوبه الاستفتائات مقام معظم رهبری، سوال ۱۰۵۷

حضرت آقای مکارم شیرازی حفظه الله، کتاب استفتائاتشون، جلد ۱، سوال ۱۱۵۶

آیت الله نوری همدانی، استفتائات، جلد ۱، سوال ۱۰۶۴

و حضرات آیات عظام وحید، تبریزی، بهجت و سیستانی دفتر بزرگواران پاسخ استفتاء ما را دادند

پس همیشه بگیم چون این نماز نمی خونه یا روزه نمی گیره یا خمس نمیده،

ما دیگه قطع رَحِم و قطع رابطه باهاش می کنیم، نمیریم و نمی یایم!

نخیر، فرمودند که همیشه،

مگر از باب نهی از منکر و یک مدت کوتاهی برای اینکه او رو متوجه اشتباهش کنی

البته امام راحل عظیم الشان حضرت امام خمینی در استفتائات، جلد ۱، بحث امر به معروف و نهی

از منکر، سوال ۱۳، ۱۷ و ۲۲ نظرشون این هست که:

بکوش با رفت و آمد خود او را ارشاد کنی و از قطع رَحِم "در هر حال" اجتناب کنی

اینکه بخوای رابطه رو قطع کنی این رو امام به هیچ عنوان جایز نمی دونند و حتی به اون بحث

"موقت" هم اشاره فرمودند

میکن که با رفت و آمدت سعی کن که او رو ارشاد کنی

و در ازاله ی گناه او موثر باشی

سوال: وظیفه مردم در قبال بدحجابی و مفاسد موجود در جامعه چیست؟

پاسخ: همه مراجع فرمودند که هر فردی از افراد اُمَّت باید شرایط امر به معروف و نهی از منکر و مراحل آن را یاد بگیرد و نسبت به امر به معروف و نهی از منکر در مورد بدحجابی هم اقدام کند

آدرس این استفتاء نزد مراجع مختلف:

حضرت آیت الله مکارم، استفتائات، جلد ۱، سوال ۱۱۵۴

استفتائات رهبری، سوال ۱۰۸۶ و ۱۲۷۷

استفتائات امام، جلد ۱، سوال ۱۸

استفتائات آیت الله تبریزی، سوال ۹۷۳ و ۹۷۹

مرحوم آیت الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، جلد ۱، سوال ۹۴۶

آیت الله صافی، جامع الاحکام، جلد ۲، سوال ۱۴۶۲

حضرات آیات وحید، سیستانی، نوری همدانی و بهجت، دفاتر این بزرگواران پاسخ این استفتاء را با همین مضمون فرمودند

برویم سراغِ نهی از منکرِ موسیقی حرام، این هم خیلی در فامیل سوال میشه یا در بستگان ممکنه پیش بیاد

سوال: بیشتر وقت ها در عروسی ها به پخش نوارهای موسیقی می پردازند، البته بعضی از آن ها از صدا و سیما هم پخش می شود، آیا نیروی انتظامی و بسیج یا نیروهای دیگر می توانند آن ها را از این عمل بازدارند و نهی از منکر کنند؟ وظیفه ی ما چیست؟

پاسخ: همه مراجع پاسخ فرمودند که اگر از نوع موسیقی حرام باشد، گوش دادن به آن جایز نیست، نهادهای یاد شده هم وظیفه دارند ارشاد کنند، نهی از منکر کنند، اینکه صدا و سیما موسیقی ای را پخش می کند دلیل بر حلیتِش نمی تواند باشد، وظیفه مردم هم امر به معروف و نهی از منکر است.

سوال: آیا بر کسی که از احکام شرعی و راه و روش امر به معروف آگاهی ندارد، امر به معروف واجب است؟ یعنی اگر بنده امر به معروف رو بلد نیستم، احکامش رو، روش هاش رو، شرایطش رو، واجبه به من که دیگران رو امر به معروف کنم؟

پاسخ: همه مراجع فرمودند که اگر چه به کسی که امر به معروف رو بلد نیست، واجب نیست که امر به معروف بکنه اما بهش واجب است که شرایط و مسائل و احکام امر به معروف و نهی از منکر رو بره سریع یاد بگیره

مثل این هست که یک کسی بگه آقا اگه کسی نماز خوندن رو بلد نیست،

بهبش واجبه که نماز بخونه؟

میگن خب نه، وقتی بلد نیست که اصلا نمی تونه که بخونه؛

ولی بهش واجبه که زود بره یاد بگیره؛

یعنی این رو کسی بهانه نکنه بگه آقا ما احکام امر به معروف رو بلد نیستیم

دیگه به ما واجب نیست!

خب تو یه واجب مهمتر رو ترک کردی! باید بری سریع یاد بگیری

یاد گرفتن احکام واجب، که مبتلا به روزمره ی زندگی هستن،

برای هر مسلمانی واجبه!

پس همیشه بگم چون بلد نیستم انجام نمیدم، نخیر باید سریع برید یاد بگیرید

آدرس این استفتاء نزد مراجع مختلف:

تحریر الوسیله امام، جلد ۱، مسئله ۸

توضیح المسائل، مسئله ۲۷۹۱

آیت الله سیستانی، آیت الله بهجت، آیت الله مکارم، منهاج الصالحین، جلد ۱، مسئله ۱۲۷۱

توضیح المسائل حضرت آقای بهجت، مسئله ۱۶۰۸

استفتائات حضرت آقای مکارم، جلد ۲، سوال ۱۳۸۳

و دفتر آیات عظام خامنه ای، وحید، تبریزی، نوری، گرگانی، صافی و فاضل لنکرانی رضوان الله
علیه این پاسخ را فرمودند

سوال: اگر پدر و مادر انسان مرتکب گناه شوند، آیا نهی از منکر آنان بی احترامی محسوب نمی
شود؟ (آیا فرزند می تونه به پدر و مادرش امر به معروف و نهی از منکر بکنه؟ آیا پسر و دختر حق
داره و جایزه که به پدرش، مادرش، پدر بزرگ، مادر بزرگش، تذکر بده و امر به معروف و نهی از
منکرشون بکنه؟)

پاسخ: همه مراجع پاسخ فرمودند که خیر، نهی از منکر آنان با فراهم بودن شرایط، بر فرزند
واجب است؛ البته سعی کند این کار را با سخن نرم و اخلاق نیک انجام دهد و در این امر بی
احترامی به آنان نشود(که یعنی بی احترامی محسوب نمیشه)، اگر تاثیر نکرد، وظیفه دیگری
ندارد.

البته دو، سه تا از آقایون خیلی زیبا فرمودند که اگر گفت و تاثیر نکرد، اولاً بی احترامی محسوب
نمیشه، ثانیاً می تونه به دیگران متوسل بشه و از واسطه ها بخواد که اون ها تذکر بدهند(یعنی در
واقع روش رو عوض بکنه و دست از امر به معروفش نباید برداره)

آدرس این استفتاء نزد مراجع مختلف:

استفتائات مقام معظم رهبری، جلد ۱، سوال ۱۸

جامع المسائل حضرت آقای فاضل، جلد ۱، سوال ۹۳۷

دفاتر باقی مراجع همینطور جواب دادند و بعضی از این ها هم موجود است که ما می تونیم به
صورت یک جزوه تقدیم محضر عزیزان بکنیم

سوال: برخی از بستگان و خویشاوندان ما به طور کلی به نماز و روزه و سایر واجبات توجه ندارند، اموالشان هم حرام یا مشکوک به حرامه، هیچ گونه نصیحت و موعظه ای در اون ها اثر نمی کنه، معاشرت با این ها جایز است؟ چه حکمی دارد؟

پاسخ: معاشرت با آنان اشکال ندارد، البته به امر به معروف و نهی از منکر باید اهتمام ویژه داشت، از تاثیر تذکر نباید غافل شد، به ویژه اگر این رفت و آمد باعث هدایت آن ها شود باید انجام بشود و در باره غذا و اموالشان هم فرمودند تا هنگامی که یقین ندارید حرام است، غذای مورد استفاده اشکال ندارد و تصرف در اون جایز است

آدرس این استفتاء نزد مراجع مختلف:

استفتائات امام، جلد ۱، سوال ۳ امر به معروف

حضرت آقای فاضل لنکرانی، جامع المسائل، جلد ۱، سوال ۹۳۱

مقام معظم رهبری، استفتائات، سوال ۱۰۵۷ و ۱۰۶۸

حضرت آقای مکارم شیرازی، استفتائات، جلد ۱، سوال ۱۱۵۶

حضرت آیت الله تبریزی رحمه الله علیه، استفتائات، سوال ۲۱۹۱

و دفاتر آیات عظام علوی گرگانی، وحید خراسانی، بهجت فومنی، سیستانی، صافی گلپایگانی و نوری همدانی هم این گونه پاسخ فرمودند

سوال: در فریضه امر به معروف و نهی از منکر آیا یک بار تذکر دادن کافی است؟ یا نه و باید تذکر را چندین بار تکرار کرد؟

پاسخ: همه مراجع معظم تقلید بالاتفاق با این مضمون پاسخ دادند که اگر در تکرار تذکر احتمال تاثیر می دهید، واجب است و باید تکرار کنید

سوال: اگر در مجلس عروسی حاضر شدیم، در مجلس شادی حاضر شدیم، دیدیم در اثنای امر شروع به پخش موسیقی حرام کردند، وظیفه ما چیست؟ در مجلس گناه بنشینیم یا بلند بشویم و مجلس را ترک کنیم؟

پاسخ: همه مراجع قریب به اتفاق اینطور پاسخ فرمودند که اگر احتمال تأثیر می دهید، با فراهم بودن شرایط موجود، باید نهی از منکر کنید، باید تذکر بدهید به شیوه های مختلف، اما اگر چندتا شیوه رو امتحان کردید (مستقیم خودتون گفتید، به دیگری گفتید او هم تذکر داد، بالاخره با شیوه های مختلف تذکر دادید) دیدید فایده ای نکرد و نپذیرفتند، چنانچه حضور شما باعث استماع موسیقی حرام می شود یا حضور شما یک مهر تأییدی پای عمل گناه اون ها می شود، باید مجلس را ترک کنید.

آدرس این استفتاء نزد مراجع مختلف:

حضرت آیت الله مکارم، استفتائات، جلد ۱، سوال ۱۱۶۰ و جلد ۲، سوال ۱۳۸۸ و سوال ۷۱۹

حضرت آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، جلد ۱، سوال های ۱۰۱۳ و ۱۰۱۱؛ جلد ۲، سوال های ۱۴۸۲، ۱۴۵۹، ۱۰۱۰ و ۱۴۷۵

حضرت آیت الله تبریزی، استفتائات، سوال های ۱۰۷۱، ۱۰۷۴ و ۱۰۴۵

آیت الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، جلد ۱، سوال های ۹۴۸، ۹۴۶ و ۹۵۰

مقام معظم رهبری، اجوبه الاستفتائات، سوال ۱۳

دفتر آیات عظام بهجت فومنی، وحید خراسانی و نوری همدانی

و رساله و سایت حضرت آقای سیستانی

سوال: آیا نگاه به رقص در مجلس عروسی جایز است؟ آیا حضور ما در مجلسی که رقص آنجا

برقرار می شود و حرام است جایز است؟

پاسخ: همه مراجع فرمودند اگر باعث تحریک شهوت بشود یا حتی اگر فقط باعث استماع موسیقی

حرام بشود یا اینکه اصلاً حضور شما در اون مجلس و لو اینکه بی اعتنایی می کنید به شنیدن

موسیقی ولی حضور شما مَهر تایید هست یا مفسده دیگری داره برای این فضا، جایز نیست

جایز نیست یعنی حرام است

آدرس این استفتاء نزد مراجع مختلف:

آیت الله مکارم، استفتائات، جلد ۱، سوال ۸۲۱

آیت الله خامنه ای، اجوبه الاستفتائات، سوال ۱۱۶۹

و دفاتر ما بقی مراجع هم قریب به همین مضمون پاسخ فرمودند

چهارتا مسئله از اجوبه الاستفتائات مقام معظم رهبری به عنوان حُسن خِتام در این قسمت، تقدیم

شما عزیزان می کنیم:

سوال ۱۰۷۲: رابطه با اشخاصی که در گذشته مرتکب اعمال حرامی مانند شرب خمر شده اند، چگونه باید باشد؟ (رابطه و معاشرت با کسی که قبلاً یک گناه کبیره ای انجام میداده، الان چگونه باید باشه؟)

پاسخ: معیار، وضعیت فعلی اشخاص است؛ اگر از آنچه انجام داده اند توبه کرده باشند، معاشرت با

آن ها دقیقاً مثل معاشرت با بقیه مومنین است ولی کسی که در حال حاضر هم دارد مرتکب آن

حرام می شود، در گذشته انجام میداده و هنوز هم انجام میداده، این فرد را باید از طریق امر به

معروف و نهی از منکر ارشادش کرد و مانع اون کارش شد؛ اگر از انجام فعل حرام اجتناب نمی

کند مگر با دوری جستن و کاهش رابطه، یا قطع رابطه و ترک معاشرت با او، از باب نهی از منکر این ترک معاشرت واجب می شود

سوال ۱۰۷۷: خواهرم مدتی است با مردی ازدواج کرده که نماز نمی خواند و چون همیشه در جمع ما حضور دارد، مجبور به صحبت و معاشرت با او هستیم، گاهی بنا به درخواست خودش او را در بعضی کارها کمک می کنیم، سوال من این است که آیا شرعاً برای من سخن گفتن با او که بی نماز است و معاشرت با او و یاری کردن او جایز است یا نیست، نسبت به او چه تکلیفی دارم؟

پاسخ: بر شما بجر مداومت بر امر به معروف و نهی از منکر در صورت تحقق شرایط، چیزی واجب نیست و معاشرت و یاری کردن او اگر سبب تشویق بیشترش بر ترک نماز نباشد، اشکال ندارد

قبلاً هم عرض کردیم، گاهی هست که این معاشرت و این کمک کردن ما،

مهر تاییدی است به بی نمازی او که خب آقا ببین نماز هم نمی خونی، نمی خونی ها!

اشکالی نداره، کمکت هم می کنیم یعنی در واقع داریم با معاشرت و کمک کردنمون

مُجَوِّزْ بَهْشْ مِیدِیمْ

ولی یک وقت هست، همونطور که حضرت آقا فرمودند

این معاشرت شما و این کمک کردن شما یک طریقی و راهی هست برای

ایجاد ارتباط و هدایت او،

تأثیر بیشتر گذاشتن امر به معروف ما بر او؛

اگر اینطور باشه اشکال نداره

ولی اگر مهر تایید باشه اون اشکال دارد.

سوال ۱۰۸۰: اگر مردِ مسلمانی با استناد به قرائنی اطلاع پیدا کند که همسرش با اینکه چند فرزند دارد به طور پنهانی مرتکب اعمال خلاف عفت می شود ولی دلیل شرعی برای اثبات آن مثل شهادی که حاضر به شهادت دادن باشد در اختیار ندارد، با توجه به اینکه فرزندان او تحت تربیت چنین زنی هستند، رفتارِ وی با اون زن چگونه باید باشد؟ در صورت شناسایی فرد یا افرادی که مرتکب این عمل شنیع و مخالف احکام الهی شده اند با توجه به اینکه ادله ی قابل ارائه به دادگاه شرعی بر علیه شان وجود ندارد، چگونه باید با اون ها برخورد کنیم؟

پاسخ: واجب است از سوء ظن اجتناب شود، از استناد به قرائن و شواهد گمانی و حدسی اجتناب شود و در صورت احراز ارتکاب فعلی که شرعاً حرام است، جلوگیری از آن از طریق تذکر، نصیحت و نهی از منکر واجب است؛ نهایتاً فرمودند اگر نهی از منکر موثر نباشد اگر دلایل اثبات کننده ای وجود دارد می تونید به مراجع قضایی مراجعه کنید

لذا خودسری و افراطی گری و تند روی و تبیهات آنچنانی و... این ها صحیح نیست و جایز نیست، می فرمایند اولاً سوءظن نداشته باشید، به دلایل ظنی و گمانی و حدسی توجهی نکنید حتی اگر سوءظن شما قوی باشد، اگر احراز مسائل شرعی شد و یقین حاصل شد تذکر بدید، نصیحت کنید، نهی از منکر کنید و نهایتاً اگر دیدید مسئله خیلی بالا گرفته می تونید به دادگاه و قوه قضائیه و این ها مراجعه بفرمایید.

سوال ۱۰۷۹: چند سالی است که ازدواج کرده ام، به مسائل و امور شرعی و دینی اهمیت فراوانی می دهم، مقلد امام راحل قدس سره هستم ولی متأسفانه همسرم به مسائل دینی چندان اهمیتی نمی دهد، گاهی بعد از مشاجره ی لفظی یکبار نماز می خواند ولی باز دوباره ترک می کند و این رفتار او مرا بسیار رنج می دهد، وظیفه ی من در برابر این همسر چیست؟

پاسخ: وظیفه شما فراهم نمودن زمینه اصلاح او به هر وسیله ممکن است و باید از هر گونه خشونت که حاکی از بداخلاقی و ناسازگاری شما باشد، خودداری کنید و اطمینان داشته باشید که شرکت در مجالس دینی و رفت و آمد با خانواده های متدین تاثیر بسیاری در اصلاح او دارد(راهکار جانبی).

خداوند ان شاءالله به همه ما کمک کند در چهارچوب احکام و استفتائات نسبت به امر به معروف و نهی از منکر قدم برداریم،

خودمون رو اصلاح کنیم و همزمان با اصلاح خودمون در صدد اصلاح دیگران بریایم
ان شاءالله زمینه ساز ظهور مصلح کل حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف باشیم
به برکت صلوات بر محمد و آل محمد

برگرفته از بیانات استاد علی تقوی (مدرس برجسته حوزه و دانشگاه)

کاری از مرکز تخصصی آموزش و احیای واجب فراموش شده

www.Aamerin.ir

سایت آمرین:

@aamerin_ir

کانال در پیام رسان های داخلی:

aamerin_ir

صفحه اینستاگرام:

Aamerin

کانال آپارات: